

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 6 від 28 серпня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради

Олександр ПИЖОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КЛІНІЧНА ПРАКТИКА З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ
ДИСФУНКЦІЯХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ТА ХІРУРГІЧНИХ ХВОРОБАХ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

спеціалізація: 227.1 Фізична терапія

освітньо-професійна програма: Фізична терапія, ерготерапія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС 43

мова навчання: українська

Розробники:

Жарова Ірина Олександрівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри терапії та реабілітації, izharova@uni-sport.edu.ua

Бісмак Олена Василівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри терапії та реабілітації, obismak@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації

(засідання кафедри від 27.08.2024 р., протокол № 27)

Завідувач кафедри професор О. Б. Лазарева

ПОГОДЖЕНО:

Начальник

навчально-методичного відділу _____

 Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти _____

 Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до вирішування складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов'язаних із реалізацією індивідуальної програми фізичної терапії та/або ерготерапії з метою покращення функціональних можливостей, здоров'я, адаптації до оточуючих умов осіб різного віку та можливостей із порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук в умовах комплексності та невизначеності, а також на досягнення передбачених результатів навчання. Обсяг дисципліни – 6 кредитів ЄКТС. Основні теми: Клінічна практика при захворюваннях органів травлення. Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин. Клінічна практика при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини. Клінічна практика при хірургічних захворюваннях судин. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences, in particular the ability to solve complex specialized tasks and practical problems related to the implementation of an individual program of physical therapy and / or ergotherapy in order to improve the functionality, health, adaptation to surrounding conditions of people of different ages and abilities with disorders of the functions of internal organs and systems, in particular, the gastrointestinal tract, excretory system and metabolism, and as well as surgical pathology with the application of the provisions, theories and methods of medical-biological, social, psychological and pedagogical sciences in the conditions of complexity and uncertainty, as well as achievement of the predicted learning outcomes. The volume of discipline is 6 ECTS credits. Main topics: Clinical practice in diseases of the digestive system. Clinical practice in metabolic diseases. Clinical practice in diseases of the urinary tract. Clinical practice with surgical intervention on the organs of the abdominal cavity. Clinical practice with surgical interventions on the organs of the chest cavity. Clinical practice in surgical vascular diseases. The final evaluation is based on the results of current control and offset.

Мета навчальної дисципліни – формування загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до вирішування складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов'язаних із реалізацією індивідуальної програми фізичної терапії та/або ерготерапії з метою покращення функціональних можливостей, здоров'я, адаптації до оточуючих умов осіб різного віку та можливостей із порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності	
ЗК1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК2	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК3	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК4	Здатність працювати в команді.
ЗК5	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК10	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК11	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК1	Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
ФК2	Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
ФК3	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
ФК4	Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.
ФК5	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.
ФК6	Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.
ФК7	Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.
ФК8	Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

ФК9	Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
ФК10	Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.
ФК11	Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
ФК12	Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.
ФК13	Здатність навчати пацієнта/ опікунів самообслуговуванню/ догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Обсяг навчальної дисципліни – 6 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	0	0	0	0	180	180

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності)»; «Нормальна анатомія людини»; «Основи медичних знань», «Латинська мова і медична термінологія»; «Загальна фізіологія людини», «Пропедевтика внутрішніх хвороб», «Внутрішні та хірургічні хвороби», «Клінічно-реабілітаційний менеджмент при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення	30		30	
Тема 2.	30		30	

Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин				
Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів	30		30	
Тема 4. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини	30		30	
Тема 5. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини	30		30	
Тема 6. Клінічна практика при хірургічних захворюваннях судин	30		30	
Всього годин:	180		180	

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при захворюваннях органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки, холецистит, жовчно-кам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів, ентероколіт.

Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при захворюваннях обміну речовин: цукровий діабет, подагра, ожиріння.

Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях сечовивідних шляхів.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при захворюваннях нирок сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба.

Тема 4. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини та хірургічних захворюваннях різних відділів кишківника.

Тема 5. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини.

Тема 6. Клінічна практика при хірургічних захворюваннях судин.

Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання, протипоказання при хірургічних захворюваннях периферійних артерій, захворюваннях вен, лімфаденомі.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Клінічна практика при захворюваннях органів травлення	1. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при гастриті, виразковій хворобі шлунку і 12-ти палої кишки	15
	2. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при холециститі, жовчнокам'яній хворобі, дискінезії жовчовивідних шляхів, ентероколіті	15
Тема 2. Клінічна практика при захворюваннях обміну речовин	3. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при цукровому діабеті	10
	4. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при подагрі	10
	5. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при ожирінні	10
Тема 3. Клінічна практика при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів	6. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при пієлонефриті та гломерулонефриті	15
	7. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при сечокам'яній хворобі	15
Тема 4. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини	8. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічному лікуванні виразкової хвороби шлунку та 12п. кишки	15

	9. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при грижах передньої черевної стінки та хірургічних захворюваннях кишківника	15
Тема 5. Клінічна практика при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини	10. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при оперативних втручаннях на легенях	10
	11. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при оперативних втручаннях на серці (вади серця)	10
	12. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при хірургічному лікуванні ІХС, аортокоронарному шунтуванні та стентерапії	10
Тема 6. Клінічна практика при хірургічних захворюваннях судин	13. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічних захворюваннях периферійних артерій	10
	14. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічних захворюваннях вен	10
	15. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при лімфаденомі	10
Всього годин:		180

Очікувані результати навчання з дисципліни: отримання практичних навичок з організації та проведення спеціалізовано-організованої м'язової діяльності у хворих при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах в лікувально-профілактичних закладах (лікарнях, госпіталях, поліклініках, диспансерах, санаторіях, реабілітаційних центрах) завдяки:

знанням: про принципи медичної, соціальної та біопсихосоціальної моделей обмеження життєдіяльності; особливості застосування профілактичних та терапевтичних заходів фізичної терапії, ерготерапії та їх вплив на стан здоров'я пацієнта/клієнта; про уміння та навички з організації, програмування, прийомів та технік, основних принципів застосування фізичної терапії при дисфункціях внутрішніх органів та хірургічних хворобах;

умінням: оцінити потреби та реабілітаційний потенціал пацієнта/клієнта; трактувати програму та пояснювати її пацієнту/клієнту; безпечно та ефективно виконувати програму фізичної терапії, ерготерапії; діяти наполегливо та цілеспрямовано; модифікувати обсяг навантаження, зміст та спрямованість занять в залежності від функціонального, психологічного та когнітивного стану пацієнта; вибирати необхідний рівень допомоги; визначати частоту занять і тривалість курсу фізичної терапії, ерготерапії; координувати реалізацію індивідуальної програми реабілітації з усіма учасниками реабілітаційного процесу; за необхідності корегувати цілі; обговорити реабілітаційний процес з пацієнтом/клієнтом та/або родичами, опікунами, близькими, іншими фахівцями; надати пацієнтам/клієнтам програму для самостійних занять; оцінити функціональні можливості та потреби пацієнта/клієнта; обирати методи впливу/догляду, враховуючи патологію, функціональні розлади, активність та участь особи, контекстні та особистісні фактори; організувати індивідуальні та групові заняття, обирати необхідне обладнання; моніторити стан пацієнта; передбачати та визначати реакцію пацієнта/клієнта на проведення реабілітаційних заходів; застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності; підбирати та змінювати засоби, методи і форми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до змінних умов.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю
227 Терапія та реабілітація

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН1	Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.
ПРН4	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
ПРН5	Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН6	Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.
ПРН7	Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).
ПРН8	Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.
ПРН9	Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.
ПРН10	Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.
ПРН11	Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.
ПРН13	Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
ПРН14	Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.
ПРН15	Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.
ПРН16	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.
ПРН17	Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.
ПРН18	Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на

практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при гастриті, виразковій хворобі шлунку і 12-ти палої кишки	Кейси та практичні навички	6
2. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при холециститі, жовчнокам'яній хворобі, дискінезії жовчовивідних шляхів, ентероколіті	Кейси та практичні навички	7
3. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при цукровому діабеті	Кейси та практичні навички	7
4. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при подагрі	Кейси та практичні навички	7
5. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при ожирінні	Кейси та практичні навички	7
6. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при пієлонефриті та гломерулонефриті	Кейси та практичні навички	6
7. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при сечокам'яній хворобі	Кейси та практичні навички	6
8. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічному лікуванні виразкової хвороби шлунку та 12п. кишки	Кейси та практичні навички	7
9. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при грижах передньої черевної стінки та хірургічних захворюваннях кишківника	Кейси та практичні навички	7
10. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при оперативних втручаннях на легенях	Кейси та практичні навички	6
11. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при	Кейси та практичні навички	7

оперативних втручаннях на серці (вади серця)		
12. Цілі фізичної терапії, заходи, методи та алгоритм втручання при хірургічному лікуванні ІХС, аортокоронарному шунтуванні та стентерапії	Кейси та практичні навички	7
13. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічних захворюваннях периферійних артерій	Кейси та практичні навички	7
14. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при хірургічних захворюваннях вен	Кейси та практичні навички	7
15. Методи втручання, цілі фізичної терапії, заходи та алгоритм втручання при лімфаденомі	Кейси та практичні навички	6
Всього балів:		100

Перед початком заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 бали, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Залік проводиться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів: навчальний посібник / уклад. : Д. І. Дац, С. М. Канигіна, О. О. Черепок, Н. Г. Волох. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2023. 196 с.
2. Фізична терапія та ерготерапія в хірургії : метод. вказ. до проведення практич. занять / упоряд. А. Г. Істомін, А. С. Сушецька, О. В. Резуненко та ін. – Харків: ХНМУ, 2020. – 52 с.
3. Невідкладна хірургія органів черевної порожнини (стандарти організації та професійно-орієнтовані алгоритми надання медичної допомоги) / За ред. Фоміна П.Д., Усенко О.Ю., Березницького Я.С. – К.: Бібліотека «Здоров'я України», 2018. -

354 с.

4. Хірургічні хвороби: підручник / Я.С. Березницький, О.А. Вільцанюк, М.Д. Желіба та ін.; за ред. П.Д. Фоміна, Я.С. Березницького. – К.: Медицина, 2016. – 408 с.

5. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Ускладнення. Профілактика та етапне лікування : навч.-метод. посіб. до практ. занять з внутрішньої медицини для студентів 5 курсу мед. ф-ту / уклад. В. А. Візір, О. Г. Овська. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. – 60 с.

6. Жарова І. О. Фізична реабілітація при первинному екзогенно-конституціональному ожирінні у підлітків: монографія / І. О. Жарова. – К.: Самміт-книга, 2016. – 312 с.

7. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях: навчальний посібник [Електронний ресурс]: навч. посібник для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія, ерготерапія»/ О.О. Глиняна, Ю.В. Копчинська, І.Ю. Худецький; КПШ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 207 с.

Електронні ресурси:

1. <http://www.who.ch>
2. <http://www.nlm.nih.gov>